

No t'escolto, per Marta Rojals

Qualsevol que escolti la ràdio sovint deu haver sentit més d'una vegada expressions de l'estil: 'A veure si ara és possible escoltar el tall de veu...', o 'Heu escoltat l'actuació en directe de...', o 'L'escoltem molt malament, Rosa Maria, torni a trucar'. Si a més a més l'oient –tal dia oïdor– té Twitter i en fa una piulada d'estranyesa, es pot trobar absorbit per una espiral de discussió profunda sobre la idoneïtat o no del verb 'escoltar' en substitució de 'sentir' en tal situació, conversa, context, tertúlia de ràdio, poble d'un hom o casa particular.

Es tracta d'una discussió que fins fa –per dir alguna cosa– un segle, mig segle o trenta anys, a cap catalanoparlant no li hauria fet batre ni mitja pestanya, però a l'era de les xarxes –l'era de l'opinió de masses– tothom té alguna cosa a dir, a interpretar, a exemplificar, a filosofar sobre els misteriosos viaranyts de la voluntat humana –si t'escolto és perquè vull?; si no vull, només et sento?; et puc voler sentir sense escoltar-te?–, passant per toota l'hermenèutica derivada. Aquest fet és simptomàtic perquè no gaire temps enrere, quan les generacions es transmetien el mateix model de llengua, podíem haver agafat un arrosser del Montsià, una carnissera de Ribes, un notari de Barcelona i ma iaia pagesa, i tots quatre haurien fet servir l'escoltar i el sentir de la mateixa manera en contextos idèntics. Sense recórrer al diccionari. Sense demanar el comodí de la trucada. Sense rumiar-hi, intuïtivament. Quina casualitat. Una casualitat que fa pensar. Que 'dona que pensar', com és moda de dir-ho ara.

Doncs ha passat el temps i els nets d'aquells parlants, igualment usuaris no professionals de la llengua, podem muntar autèntiques taules rodones sobre si ens sona bé 'escoltar' en situacions on tots els nostres padrins haurien dit 'sentir'. Si ens sona o no ens sona bé és la manera com els profans resolem –

d'oïda, naturalment– si tal forma o tal altra és correcta o no perquè nosaltres ho valem. I si un filòleg ens porta la contrària també l'hi discutim, perquè *naltros trepitgem el carrer, tit-ti*, i els pompeufabres ja se sap que viuen aïllats a la torre més alta del castell i envoltats dels seus llibrots amb un dit de pols. Desconec si aquesta (des-)consideració també afecta els experts de llengües que no siguin la nostra; l'única del món, potser, de la qual es ridiculitza l'excel·lència –ja et sents esnob només d'escriure 'excel·lència'–, de la qual el patrimoni lingüístic de generacions senceres és substituït, al cap d'un minut i sistemàticament, pels resultats robòtics dels traductors automàtics i la plantilla estructural del castellà.

Servidora mateix, que m'he criat en un entorn gens interferit pel que fa al sentir i l'escoltar (i més interferit en altres usos), també m'he vist plantada com una pinxa de barri davant dels meus correctors lingüístics convençuda que els obriria els ulls amb tal o tal barbarisme que a casa meua és llei i, per tant, ja m'hi podien estampar el segell de l'acadèmia. Crec que aquesta classe de fatxenderia es deu (també) a la meua condició de nascuda a la catalana terra on, a falta de passaport, tots ens hem expedit els carnets de filòleg, de meteoròleg, d'entrenador de futbol i, naturalment i recent, d'expert a fer independències de Catalunya.

Parlàvem de les discussions sobre la confusió entre l'escoltar i el sentir. Doncs la traductora, correctora i professora de català Maria Fradera ens explica a Twitter que aquest 'és un problema que [els catalanopensants] no teníem (en teníem d'altres) i l'ús que s'ha generalitzat de "escuchar" en castellà s'ha traslladat al català'. Final del partit. O començament. Perquè es veu que el castellà ja ho patia des de Cervantes, i, com que tot s'enganxa menys l'*harmosura*, que deien les nostres padrines, aquest català que avui té el castellà per plantilla s'hi està posant al nivell a tota velocitat, que és la velocitat a què ens comuniquem actualment i que fa mareig de pensar. D'aquesta manera, l'esforç invertit en les classes de llengua i literatura catalana de tota la història de la immersió és paleolític al costat de la presència fresca, creixent i diària d'aquests 'no t'escolto' que, segons els EGM, se sembren sobre una barbaritat de quatre-cents mil i sis cents-mil oients en horari de màxima audiència. Una recontramasterclass de tres parells que no té competència possible. Tot això sense sortir d'un exemple concretíssim, i sense parlar de res

més que la ràdio, perquè ja som antigues i els *youtubers* ja s'encarreguen de les generacions que ens hauran d'enterrar. Total, que en l'era de la immediatesa, els canvis que abans trigaven un fotimer de temps a consolidar-se ara s'implanten en cosa de pocs anys, i per a una llengua minoritzada i amenaçada, no és difícil de preveure que aquesta història només té un final.

Els que maldem per mantenir el patrimoni lingüístic que ens van transmetre de petits –la part que no hem oblidat, encara, ni menystingut, ni arraconat– ja sabem que tenim les de perdre, que ja hem perdut, de fet, i que ens l'emportarem al clot. Serem el jaio o jaia d'aquella notícia que surt de tant en tant que diu: 'Mor als cent-tants anys l'últim parlant de', en aquest cas 'l'últim que va dir "et sento rebé, amb aquest sonotone" o "improvisava un rap i m'ha caigut la dentadura"'. L'única cosa que ens queda, a part d'una profunda, profundíssima tristesa, és fotre la tabarra fins l'últim dia que siguem vius.

Article aparegut a *InfoMigjorn* núm. 1.333 i a *Vilaweb* (24/04/2017)